

Koncepcja Programowa Gdańskiej Galerii Miejskiej na lata 2023-2026

Sporządził: Piotr Stasiowski

Stan spraw

Na Gdańską Galerię Miejską składają się obecnie trzy aktywne oddziały – GGM1 przy ul. Piwnej, GGM2 przy ul. Powroźniczej oraz 4G (Gdańska Galeria Güntera Grassa) przy ul. Szerokiej. Galerii przy ul. Szerokiej towarzyszy Pracownia Artystyczna z wejściem od ul. Grobla I. W obecnym statucie Galerii (w kwietniu 2023) zapisany jest również czwarty, nieaktywny oddział pod nazwą Dom Daniela Chodowieckiego i Güntera Grassa, od którego realizacji, w uzgodnieniu z organizatorem Urzędem Miejskim w Gdańsku odstąpiono. Związane to było z ustanowieniem Pełnomocnika Prezydenta Miasta Gdańska ds. programu „Gdańsk Miasto Literatury”, który zaproponował zorganizowanie zamiast placówki skupiającej się stricte na dorobku twórczym dwóch autorów szersze spojrzenie na pole literatury w Gdańsku, do którego włączyć należy niewątpliwie symboliczną dla Gdańska postać noblisty Güntera Grassa. Ten autorski projekt, prowadzony pod roboczą nazwą Gdańsk Miasto Literatury, realizowany jest pod agendą Gdańskiej Galerii Miejskiej, przy ul. Długiej 35 w byłym domu kultury rosyjskiej, wg koncepcji Marcina Hamkała. Galeria pełni nad nim obecnie nadzór administracyjno finansowy oraz merytoryczny. Jednocześnie trwają prace nad restauracją zabytkowego zespołu Domu Dobroczynności przy ul. Sierociej 6-8, w którym docelowo znajdzie się placówka dedykowana działalności literackiej. Gdańska Galeria Miejska jest również operatorem rezydencji artystycznych w ramach współpracy z siecią ICORN – Międzynarodową Siecią Miast Schronienia, w ramach której oferowana jest opieka i promocja twórczości pisarzy i literatów, którzy z różnych przyczyn muszą emigrować ze swych krajów.

GGM jest wciąż młodą instytucją, z niespełna 15 letnim dorobkiem, która pozostaje w ciągłym procesie kształtowania swej tożsamości zarówno wśród gdańszczan jak i ogólnokrajowego środowiska artystycznego. Ta pozycja daje jej spore możliwości przekształceń i zmian, będących wynikiem naturalnych procesów odpowiadających na potrzeby różnego rodzaju odbiorców i interesariuszy. Jednocześnie, ostatnie lata naznaczone pandemią Covid19, wojną w Ukrainie i postępującą inflacją wymusiły konieczne zmiany w sposobach funkcjonowania tej instytucji i uwypukliły nadrzędne cele jej działalności, zawierające się w postulatcie upowszechniania i promocji działań z zakresu sztuki współczesnej, ze szczególnym uwzględnieniem trójmiejskiego środowiska artystycznego.

Założenia, które przyświecały utworzeniu Galerii w okolicach 2009 roku zostaną zrewidowane i poddane analizie. Rewolucja, którą była próba utworzenia oddziału DChiG, uzmysłowiła potrzebę ponownego określenia charakteru i tożsamości Galerii oraz udzielenia odpowiedzi na pytanie na jakie zapotrzebowanie powinny być kierowane jej działania. Wdrożenie projektu domu literatury, komunikowanego jako odrębny od działalności GGM był rozpatruję jako szansę reorganizacji i ponownego określenia *genius loci* Galerii w najbliższych latach. Zanim przejdę zatem do szczegółowego omówienia proponowanych dla niej planów i założeń, za pomocą analizy SWOT nakreślę jej obecną kondycję w formie raportu otwarcia.

Raport otwarcia – analiza SWOT

Silne strony

- rozpoznana marka w skali kraju z wieloma kontaktami z twórcami międzynarodowymi
- lokalizacja w Głównym Gdańsku, w ścisłym centrum turystycznym, wpływająca na widzialność działań

- niewielkie przestrzenie dające możliwość szybkich i niedrogich aranżacji wystaw, co umożliwi również elastyczne podejście do programu zarówno wystaw jak i działań dodatkowych
- egalitaryzm w traktowaniu artystów z różnych środowisk, zarówno trójmiejskich jak i w skali ogólnokrajowej
- odniesienia lokalnego środowiska do zjawisk ogólnokrajowych oraz o zasięgu międzynarodowym
- uznani artyści podbijający widoczność działań Galerii (Ołowska, Deller, Kotatkova, Cruzvillegas, Abakanowicz i inni)
- sięganie po młodych odbiorców kultury, w tym studentów kierunków humanistycznych i artystycznych
- ambitny i kreatywny niewielki zespół pracowników, mający poczucie odpowiedzialności i sprawczości za wizerunek i działania instytucji

Słabe strony

- małe przestrzenie niedające możliwości rozmachu ekspozycjom w zakresie liczby prezentowanych artystów i ich prac
- szybkie zmiany wystaw niedające poczucia kontynuacji linii programowej oraz możliwości „wybrzmienia” projektów
- projektoza, czyli działania koncentrujące się na aktualnych projektach bez wizji ich kontynuacji, szybki czas realizacji poszczególnych działań uniemożliwiający odpowiednią ich oprawę, duża intensywność działań wystawienniczych
- cykliczność wydarzeń, które są przewidywalne w efektach – cykl logos bios, Gdańskie Biennale Sztuki, Głęboka woda, Narracje itp.
- słaba oprawa działań około społecznych, w odniesieniu do programu merytorycznego, niewystarczająco uwzględniająca grupy defaworyzowane (choćby przez utrudnienia architektoniczne dla osób niepełnosprawnych)
- małe zainteresowanie programem edukacyjnym wśród gdańszczyzan młodego i średniego pokolenia; obecne działania skupiają się głównie na dzieciach szkół podstawowych oraz seniorach; pracownia ceramiki i litografii, która swoim standardem pasuje bardziej do MDK

- niewystarczająca oprawa komunikacyjna i medialna wydarzeń Galerii

Szanse

- wypracowanie skryształizowanej wizji działalności instytucji
- metoda agile w formułowaniu pracy nad projektami
- rezygnacja z przebrzmiałych formatów – prezentacji grassowskich, pracowni ceramicznej, cyklu logos bios
- propozycja utworzenia nowych flagowych dla Galerii projektów, nie ograniczających się do dotychczasowych formatów – do wypracowania w najbliższych latach
- otwarcie na działalność trzeciego sektora w współpracy z Galerią
- flow – brak zdiagnozowanych formatów w każdym z oddziałów dla poczucia jedności działań Galerii jako całości; program działalności poszczególnych oddziałów ma stanowić przepływ wspólnych idei, a nie ich odrębne emanacje
- pozyskanie osoby ubiegającej się o granty i dofinansowania
- pozyskanie wsparcia działań PR, zarówno etatowo jak i finansowo
- wypracowanie autonomii działań i nieuleganie presjom środowiskowym
- program ułatwień dostępu dla osób z niepełnosprawnościami
- zmniejszanie śladu węglowego w ramach przygotowywanych wydarzeń – opracowanie audytu ekologicznego funkcjonowania instytucji

Zagrożenia

- odpływ wykwalifikowanych pracowników
- brak aspiracji wśród pracowników związany ze słabym systemem wynagradzania
- wzrost inflacji powodujący redukcję programu merytorycznego na rzecz kosztów stałych
- brak projektów w skali międzynarodowej ze względu na możliwości finansowe
- słaba komunikacja wewnątrz zespołu, mimo stosowania różnych technik komunikacyjnych, notowana w ramach kontroli zarządczej

- słaba komunikacja działań GGM na zewnątrz – 1 etat PR do obsługi całości działań merytorycznych trzech oddziałów i projektów dodatkowych
- duża amplituda działań może spowodować brak klarownej wizji działań
- dodatkowe projekty bez związku z podstawową działalnością Galerii gdańska specyfika odbiorców, nastawionych na działania o zasięgu lokalnym, przy jednoczesnym braku zainteresowania projektami o większej skali zasięgu

Program merytoryczny Gdańskiej Galerii Miejskiej

Aby określić działalność poszczególnych oddziałów i wspólnych inicjatyw międzyoddziałowych warto na początku wskazać ważne daty dotyczące najbliższej przyszłości Galerii. W moim przekonaniu są to:

rok 2022 początek działalności domu literatury przy Długiej 35,

kontynuacja działań do momentu otwarcia nowego oddziału przy ul.

Sierociej

rok 2024 - 15. urodziny Galerii, początek reorganizacji i stopniowego rebrandingu

lata 2025-2026 - uruchomienie nowej funkcji domu literatury przy ul.

Sierociej 6-8, wraz z rezydencją ICORN

rok 2027 - 100. urodziny Günтера Grassa obchodzone w domu literatury

rok 2029 - 20. urodziny Galerii

Każdy z oddziałów Galerii zakłada organizację 4-6 ekspozycji w roku.

Niektóre z nich będą łączone między dwoma bądź trzema oddziałami. Taka

częstotliwość wystaw pozwala na odpowiednie wybrzmienie projektów

Galerii i gospodarniejsze dysponowanie środkami finansowymi

przeznaczonymi na ten cel.

Gdańska Galeria Miejska 1

ul. Piwna 27/29

#debiut #youth #eksperyment #innowacja #soloshow #projectroom

Najmniejszy z oddziałów GGM, liczący sobie około 70 m2 powierzchni wystawienniczej od kilku lat zyskał sobie renomę jednej z najbardziej progresywnych miejsc promocji sztuki młodego pokolenia w Polsce. Zarówno dane frekwencyjne, jak i duże zainteresowanie tą placówką jest niewątpliwie zasługą odważnego, eksperymentalnego programu wystaw tutaj realizowanego. W swych wyborach celuje ona w projektach indywidualnych i niewielkich wystawach zbiorowych głównie młodych twórców do 35 roku życia, przygotowywanych częstokroć specjalnie do miejsca, odnoszących się również do lokalnych kontekstów i zjawisk. Prezentowane tu ekspozycje często mają premierowy charakter, a prace stworzone dla GGM1 można później spotkać na wystawach w innych polskich miastach, zarówno w publicznych jak i prywatnych galeriach. Ekspozycje prezentowane w tym oddziale mają niezmiennie awangardowy, eksperymentatorski charakter oraz poprzedzone są szczegółową kwerendą i analizą ogólnopolskich i światowych trendów. Do stałych cyklicznych wydarzeń związanych z programem tego oddziału należy seria wystaw związanych konkursem ASP pt. „Najlepsze Dyplomy ASP”. W ramach nagrody konkursowej galeria funduje przeprowadzenie indywidualnej wystawy artystce bądź artyście wybranego przez wewnętrzne, galeryjne jury. W 2023 wystawa taka zrealizowana zostanie w IV kwartale dla Dominiki Gierszewskiej, absolwentki ASP z Poznania, pod kuratelą Alicji Jelińskiej. W kolejnym roku wybrana artystka bądź artysta przygotowuje wystawę pod nadzorem kuratorki Andżeliki Kliś. Inną serią wydarzeń cieszącą się zainteresowaniem środowiska jest projekt skierowany do studentów Akademii Sztuk Pięknych pt. „Głęboka woda”. Do tej pory w jego ramach dla wybranej grupy studentów organizowane były wykłady mistrzowskie z galerzystami, krytykami i uznanymi artystami z kraju oraz warsztaty twórcze, których efektami były często bardzo efemeryczne formy sztuki. W przyszłości projekt ten chcemy uzupełnić ekspozycjami bazującymi na pracach byłych uczestników projektu. Program oddziału w

2024 roku znajduje się obecnie w trakcie ustaleń. Oprócz wystaw z cyklu „Najlepsze Dyplomy ASP” oraz „Głęboka woda” prowadzone są obecnie rozmowy o wystawach Patryka Różyckiego z kuratorką Katie Zazenski, Joanny Woś i Sophie Thun z kuratorem Tomaszem Pawłowskim Jarmolewem. Oddział GGM1 ma również w 2024 roku na uwadze twórczość Mirosława Filonika.

Gdańska Galeria Miejska 2

ul. Powroźnicza 13/15

#contemporaryart #zmierzchantropocenu #ochronaklimatu #freedom
#slowart #gdanskiubiennalesztuki

Oddział Galerii przy ul. Powroźniczej jest uważany przez środowisko artystyczne za najbardziej prestiżową placówkę Galerii. Duże panoramiczne okna kierujące oczy widzów na rzekę Motławę, przywodzące na myśl widoki kojarzone z Amsterdamem, charakterystyczne PRL-owskie lastryko na podłodze, przestrzeń o powierzchni ok 200 m² niewątpliwie są atrakcyjne dla wielu twórców mających nadzieję na wystawę w tym miejscu. Grom propozycji napływających regularnie do Galerii od twórców z różnych miejsc zwykle w pierwszej kolejności dotyczy możliwości wystawienia swych prac w tym oddziale. W 2023 roku realizowany jest w tym miejscu I etap modernizacji, polegający na przystosowaniu toalety i pomieszczeń biurowych i socjalnych dla potrzeb osób niepełnosprawnych, co dodatkowo pozytywnie wpłynie na jakość korzystania z tej przestrzeni. Program Galerii oscyluje wokół twórczości współczesnych uznanych twórców, sięga ku uznanym klasykom sztuki nowoczesnej i współczesnej, często kieruje się w stronę artystów zagranicznych, m.in. czeskich, słowackich, brytyjskich. Zasadniczą funkcją oddziału przy Powroźniczej jest wskazanie aktualnych kierunków i zainteresowań twórców zarówno z regionu pomorskiego jak i ogólnopolskiego. Tematy, które podejmuje galeria to między innymi: kwestie tożsamościowe, współczesne kryzysy

takie jak zagrożenia wolności, ruchy migracyjne, poszanowanie praw kobiet i grup defaworyzowanych społecznie, sprawy dotyczące ochrony klimatu. Ale też w dużej mierze bada kondycję współczesnego społeczeństwa – jego bolączek, zachowań, stanu psychicznego. Poprzez sztukę współczesną opisuje znany nam świat, odnosząc się do teraźniejszości i niedawnej przeszłości. Czyni to z pozycji i perspektywy Gdańska jako miasta wielokulturowego, o znaczącej europejskiej wartości, nowoczesnego i progresywnego. Wolnego i solidarnego. W ciągu najbliższych lat oddział ten będzie kontynuował swoją pieczołowicie wypracowaną od lat linię programową, opierającą się na wysokiej klasy profesjonalizmie, sięganie ku najważniejszym trendom artystycznym, punktującym ważne dokonania w dziedzinie sztuki współczesnej w skali kraju. Jednocześnie, jego program będzie w dalszym ciągu czułym sejsmografem aktualnych zapotrzebowań twórców, by poprzez różnorodne media przekazu, takie jak malarstwo, instalacje przestrzenne, techniki audiowizualne, w końcu performans opowiadać o ważnych dla społeczności gdańszczan i osób spoza tego miasta aktualnych zagadnieniach. Jedną z głównych imprez z tego zakresu jest organizowana co dwa lata wystawa w formule konkursowej, zatytułowana Gdańskie Biennale Sztuki. W jej ramach, na drodze open call dokonywany jest wybór najciekawszych zjawisk z zakresu aktualnej sztuki wśród twórców z regionu Pomorza. W 2023 miała miejsce 7. edycja tego wydarzenia i z pewnością będzie kontynuowana w przyszłości. Ważną misją dla tego wydarzenia będzie pozyskanie nowych sponsorów nagród. Obecnie konkurs oferuje trzy nagrody – Grand Prix Gdańskiej Galerii Miejskiej w wysokości 10.000 zł, nagrodę Rektora ASP w wysokości 7.000 złotych oraz nagrodę publiczności w wysokości 1.000 złotych (finansowana z budżetu GGM). W przyszłości zależałoby nam na pozyskaniu dodatkowych nagród, np. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Marszałka Województwa Pomorskiego, bądź Prezydent Miasta Gdańska. Być może uda się również pozyskać do nagród sponsorów z branży prywatnej – Ziaja, Hestia S.A., Business Olivia Center. Ważnym aspektem rozwoju tego oddziału Galerii będzie ponowne

nawiązanie sieci współpracy zagranicznych. Oddział regularnie współpracuje z galeriami i muzeami polskimi, m.in. z Zachętą Narodową Galerią Sztuki, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie i wieloma innymi prestiżowymi placówkami z kraju. Jednak w ostatnich latach, ze względu na ograniczenia spowodowane przez Covid19, jak również przez kryzys związany z inflacją oddział musiał zrezygnować z kosztownych transferów zagranicznych. Z całą pewnością należy kontakty te odnowić bądź też utworzyć z galeriami z krajów regionu Morza Bałtyckiego jak i innych państw Unii Europejskiej. Jest to ważne ze względu na możliwości reprezentacji twórczości trójmiejskich artystów jako ambasadorów Gdańska poza Polską. W 2024 roku oddział Galerii planuje współpracę m.in. z takimi twórcami jak Jacek Niegoda, Agata Ingarden. Planuje również współpracę kuratorską z Jakubem Banasiakiem nad archiwalną wystawą Wspólnoty Leeżeć. W GGM2 będzie też miał miejsce pokaz działań studenckich związany z Pracownią Intermediów gdańskiej ASP pod prowadzeniem Bogny Burskiej, Martynty Jastrzębskiej, Anny Leśniak i Honoraty Martin pt. „Metropolitanka”.

Gdańska Galeria Miejska – Gdańska Galeria Güntera Grassa ul. Szeroka 35/37

#zmiana #adultartists #matureartists #społeczeństwo #coworking
#climatchange #worklifebalance #modernfamily #nograssnofun
#contemporarytimes

Prawdopodobnie z perspektywy dwóch poprzednich placówek, których charakter i tożsamość została wyraźnie określona w ostatnich latach działalności oddział 4G czeka w najbliższym czasie największy moment przełomu. Jeszcze do niedawna galeria ta w dużej mierze skupiała się na upowszechnianiu plastycznej twórczości gdańskiego noblisty. Czyniła to z jednej strony poprzez prezentację zdeponowanej w niej kolekcji Miasta Gdańska, na którą składa się ponad 140 grafik, rysunków, rzeźb i akwarel

Grassa, jak również zapraszając współczesnych artystów do podejmowania twórczych dialogów. Na twórczość Grassa spoglądaliśmy z perspektywy kaszubskich korzeni, wątków feministycznych, badaliśmy bestiariusz jego plastycznych zainteresowań itd. Formuła ta z czasem uległa jednak wyczerpaniu. W osiem lat po śmierci Grassa zmieniła się perspektywa spojrzenia na jego prace i idee w nich zawarte. Obecnie galeria raz w roku organizuje klasyczny przegląd prac zgromadzonych w kolekcji, zwykle w okresie letnim, gdy do Gdańska przyjeżdża najwięcej turystów z całego świata, dla których nazwisko Grassa jest magnesem przyciągających ich w progi tego oddziału. Niewątpliwie możliwość podziwiania jego plastycznej twórczości jest dla wielu osób kojarzących go z polem literatury dużą ciekawostką. Nie zmienia to jednak faktu, że brakuje w obecnym gdańskim dyskursie literackim skupienia się na jego podstawowej działalności – prozatorstwie. Brakuje aktualnych przekładów jego książek, wznowień najważniejszych jego prac, dyskusji o wątkach literackich i co ważne – myśli politycznej Grassa. Taką rolę z pewnością będzie miała do odegrania nowa placówka, która docelowo swą siedzibę ma znaleźć w zespole Domu Dobroczynności. Jego remont z niezależnych przyczyn rozciąga się w czasie, ale obecne szacunki zakładają, że istnieje szansa by projekt ten ruszył pełną parą w okolicach 2025 roku. Już teraz budowane są podwaliny jego działalności przy ul. Długiej 35 w ramach projektu Gdańsk Miasto Literatury i Wolne Słowo. W mojej ocenie rozdzielanie twórczości Grassa na plastyczną zlokalizowaną w Galerii przy ul. Szerokiej oraz literacką w nowej placówce przy ul. Sieroczej byłoby pozbawione większego sensu. Grass powinien zyskać należyte miejsce w panteonie gdańskich pisarzy i być traktowany z nimi na równi w przyszłej instytucji. W ten sposób pamięć o nim mogłaby zostać należycie zachowana oraz twórczo i ożywczo analizowana w regularnej działalności tej placówki.

Naturalnie w tej sytuacji rodzi się pytanie o nową tożsamość oddziału Galerii przy ul. Szerokiej. Widzę ją jako przestrzeń badań nad trójmiejską

sceną artystyczną, z uwzględnieniem zjawisk ogólnopolskich. Miejsce indywidualnych i niewielkich zbiorowych wystaw twórców różnych pokoleń, związanych z Gdańskiem, bądź wchodzącym w interakcję z gdańską kulturą, historią, tożsamością. Przestrzeń „pomiędzy” eksperymentalną Piwną i nobilitującą Powroźniczą, o charakterze roboczym, monograficznym, skupionym na analizie i pogłębionych badaniach twórczości artystycznej. Prezentowani będą w niej twórcy, którzy czas debiutu mają już za sobą, ale wciąż są aktywni w środowisku artystycznym. Takie zapotrzebowanie widzę wśród artystów w okolicach 30-60 roku życia i starszych, o ustalonej pozycji zawodowej oraz podejmujących realną pracę na rzecz całego społeczeństwa uczestnicząc w jego życiu i współtworząc je. To właśnie ta grupa społeczna, tworząca obecnie bardziej bądź mniej formalne rodziny, pracująca na dobro ogółu, odprowadzająca podatki na rzecz państwa i samorządu w swej istocie jest najmniej zaopiekowana przez ofertę instytucji kultury. W codziennej pogoni za dobrami materialnymi, dzieląca swój czas na obowiązki w pracy i w domu, często nie znajduje już czasu na zwykłe wyjście do galerii sztuki czy muzeum, zostawiając takie aktywności na czas urlopu poza miastem, w którym na co dzień funkcjonuje. Wskazują na to również dane frekwencyjne, z których niezłomnie wynika, że w dużej mierze gośćmi Galerii są osoby młode, w okresie szkolnym bądź studenckim, bądź ludzie starsi, którzy poszukują aktywności poza domem w okresie emerytalnym. Ciekawym przykładem obrazującym tę tezę jest niedawne uformowanie się grupy trójmiejskich artystek zrzeszonych w nieformalnej grupie Plenum Osób Opiekujących Się. Inicjacja ich działań miała zresztą miejsce w Galerii przy ulicy Szerokiej przy okazji wystawy indywidualnej Doroty Walentynowicz dwa lata temu. Walentynowicz należy do tej grupy i razem z nią działa od tamtej pory w różnych miejscach i przy różnych okazjach tworząc wspólne dyskusje, wydarzenia performatywne, ekspozycje prac artystek, które wprost opowiadają o swoich doświadczeniach jako zabieganych i zapracowanych matek, partnerek, pracownic czy freelancerek poszukujących ciągle nowych zleceń.

Taką przestrzenią do „zaopiekowania” przez oddział Galerii przy ul. Szerokiej widzę również działalność w ramach programu „Gdańskich Otwartych Pracowni”. Miasto Gdańsk oferuje szereg pracowni artystom ubiegającym się o nie, w różnych lokalizacjach proponowanych przez Gdańskie Nieruchomości, w zamian za zredukowany czynsz i działalność na rzecz mikrośrodków społecznych, w których funkcjonują, np. edukacyjnych, aktywizujących, animujących. Oddział przy ul. Szerokiej mógłby stanowić rodzaj wsparcia dla tego typu przedsięwzięć, w postaci pomocy w realizacji zadań edukacyjnych czy czasowych prezentacji wyników działalności tychże pracowni. W przyszłości mógłby stać się również operatorem tego programu, rozpatrującym i przyznającym pracowni aktywnym twórcom z regionu Trójmiasta oraz aktywnie wspierającym ich działalność w środowisku twórców. Mógłby również animować ich wspólną działalność artystyczną w formie np. regularnych przeglądów efektów ich działań.

Przestrzeń Galerii przy ul. Szerokiej byłaby więc doskonałym miejscem wsparcia takich i podobnych inicjatyw, w ramach których z jednej strony prezentowana była by twórczość trójmiejskich i polskich artystek i artystów młodego i średniego pokolenia, jak również animacji i upowszechniania ich twórczości poprzez serię spotkań i działań o charakterze performansów. Wizji tej sprzyja również połączenie tego oddziału z pracownią artystyczną, która ma również odrębne wejście od strony ul. Grobla I. Może ona dobrze spełniać rolę symbolicznego laboratorium, przestrzeni coworkingowej, miejsca wymiany zdań i dyskusji nad różnymi aspektami życia w społeczeństwie, w bezpośredniej relacji do prezentacji wystawienniczej w głównej przestrzeni Galerii. W 2024 roku w tym oddziale będą realizowane projekty dotyczące m.in. zbiorowej ekspozycji związanej z poetką Anną Świrszczyńską (wystawa zbiorowa pod kuratelą Małgorzaty Jankowskiej i Marii Sasin), przegląd Gdańskich Otwartych Pracowni, polsko – szwedzka wystawa „Powrót do domu”

przygotowana przez Dianę i Kordiana Rönbergów, a także retrospektywa znanej słoweńskiej artystki Mariny Gržinić pt. „Historie dysydentów”, przygotowana we współpracy z gdańskim ASP.

#workshop #personaldevelopment #newskills #adventure

Wspomniana w poprzednim akapicie Pracownia artystyczna opiera obecnie swe działania o dwa podstawowe programy i działalność dodatkową. Realizowana jest we ścisłej współpracy z programem miejskim „Edukacji do kultury”, z którym bezpośrednio wiąże współpracę w ramach udostępniania i koordynacji działań na rzecz rozwijania społeczeństwa Gdańska w kierunku rozwoju kulturowego i poszerzania jego kompetencji w zakresie do kultury i sztuki. Pracownia przymierza się również obecnie do włączenia do programu miejskiego ProfiKultura, mającego animować działania skierowane przeciw uzależnieniom cyfrowym wśród dzieci i młodzieży.

„Do 3 x Sztuka” to cykl działań dedykowanych aktualnym wystawom, prezentowanym we wszystkich trzech oddziałach Galerii. Każdorazowo do ekspozycji opracowywane są warsztaty odnoszące się do zawartych w nich wątkach. Działania te dedykowane są zarówno młodzieży szkolnej, akademickiej jak również osobom dorosłym. Warsztaty przeprowadzane są zarówno przez pracownika Galerii jak również przez zapraszanych do współpracy profesjonalistów różnych dziedzin, np. fotografów, grafików, artystów konkretnych mediów sztuki. Warsztaty cieszą się dużym powodzeniem, choć z pewnością należałoby położyć w najbliższych latach nacisk na przyciągnięcie do nich większej liczby osób dorosłych. Można to uczynić analizując potrzeby takich osób, jak również zmieniając godziny warsztatów na późno popołudniowe, tak by można skorzystać z nich np. po pracy bądź w weekendy. Warto byłoby stworzyć ofertę warsztatów dla dzieci w trybie weekendowym, by dotrzeć z nią do osób dorosłych chcących spędzić czas ze swoimi dziećmi w kreatywny sposób. Jeszcze

jednym z pomysłów na ożywienie tej przestrzeni to stworzenie warsztatów z zakresu cyfrowego projektowania graficznego. W tym celu należy jednak pozyskać dotację zewnętrzną na zapewnienie odpowiedniego osprzętu i programów graficznych do ich przeprowadzenia. Takie warsztaty z pewnością cieszyłyby się dużym zainteresowaniem zarówno wśród młodzieży jak i osób dorosłych.

Ceramika i grafika – stałe warsztaty dla grup dziecięcych, dorosłych oraz seniorów, których uzasadnieniem w Galerii od zawsze było odniesienie do plastycznej twórczości Grassa. W chwili zmiany charakteru oddziału uzasadnienie to przestanie mieć sens. Galeria nie pozbędzie się zarówno prasy litograficznej jak i pieca ceramicznego, jednak zajęcia przestaną mieć charakter stałych zajęć, a używane będą jedynie od czasu do czasu do konkretnych zagadnień czy pojedynczych warsztatów. Dotyczy to zwłaszcza ceramiki, której wypał wiąże się ze znacznym zużyciem prądu, co jest wysoce nieekologiczne i po prostu kosztowne dla Galerii. Zyski ze stałych warsztatów nie rekompensują strat energetycznych z tym związanych. Galeria rozpoczęła zresztą proces stopniowej redukcji tych warsztatów w celu obniżenia kosztów zużycia energii. W 2025-26 roku planuję całkowicie zrezygnować ze stałych zajęć z tego zakresu, jednakże chcę pozostawić w Galerii piec i prasę do pojedynczych działań warsztatowych w przyszłości. Jest to bowiem niewątpliwie jedna z atrakcji Galerii, która od czasu do czasu przyciąga do niej osoby chcące wypróbować swych umiejętności w tych niecodziennych i trudnych technikach artystycznych.

W ramach działalności dodatkowej Pracowni realizowane są obecnie warsztaty dla dzieci i młodzieży ukraińskiej z zakresu różnych praktyk artystycznych. Galeria początkowo prowadziła je na własną rękę, w chwili największego zapotrzebowania na nie po rozpoczęciu wojny w Ukrainie. Obecnie działania te realizowane są przy wsparciu UNICEF-u. Dopóki będzie na nie zapotrzebowanie będą one kontynuowane. Galeria

organizuje również tygodniowe półkolonie w okresie ferii zimowych i letnich pod nazwą „Sztuka pod lupą”, które cieszą się dużym zainteresowaniem rodziców. Rezerwacje miejsc na nie kończą się zwykle w kilka dni po ich ogłoszeniu naboru. Młodzież szkolna wykonuje w ich trakcie zadania związane z fotografią i innymi dziedzinami sztuki, jak również zapoznaje się z podstawowymi zagadnieniami sztuki współczesnej – rodzajami mediów artystycznych, obiegu sztuki, nazewnictwa typu wernisaż, artysta, kurator, site specific, instalacja itp. W ramach rozwoju działalności dodatkowej, w miejsce regularnych warsztatów z ceramiki planuje uczynić przestrzeń pracowni artystycznej miejscem coworkingu i działań edukacyjnych związanych ze sprawczością w kształtowaniu życia społecznego – dyskusji na tematy ważne zarówno dla artystów jak i ich odbiorców. W tym celu warto byłoby zaprosić do współpracy we współtworzeniu takiego programu zarówno twórców jak i socjologów, urbanistów, historyków czy krytyków sztuki. Program taki realizowany jest od kilku lat pod nazwą Skala Beauforta, warto by jednak odświeżyć zarówno jego formułę jak i częstotliwość.

Działania zewnętrzne Gdańskiej Galerii Miejskiej

W ramach działalności Galerii planuję utworzyć nowe cykliczne wydarzenie związane z prezentacją sztuki w przestrzeni publicznej. Jego formułę wypracuję w najbliższych latach. W jego ramach planuję czasowe anektowanie nieoczywistych budynków i miejsc, mających swe lata świetności za sobą na terenie całego Gdańska i udostępnianie ich artystom w formie latającej Galerii. Początkowo chciałbym skupić tę działalność na terenie Głównego i Starego Miasta oraz terenów postoczniovych, z czasem poszerzając ich zasięg. Galeria ma duże doświadczenie w projektowaniu tego typu wydarzeń. Przez lata organizowała festiwal Grassomania oraz festiwal Present Performance w dzielnicy Brzeźno. Forma tych festiwali z czasem uległa wyczerpaniu i musieliśmy z nich zrezygnować, choć generowały widzialność Galerii dla nieoczywistych, często przypadkowych mieszkańców Gdańska. Obecnie galeria realizuje wraz z Instytutem

Kultury Miejskiej duży festiwal Narracje, który wrósł od lat w pejzaż listopadowych wieczorów w Gdańsku. Udział Galerii w festiwalu Narracje gwarantuje wysoką frekwencję jego uczestników.

Dokąd zmierzamy? Czego pragniemy?

Opisane powyżej zamierzenia Galerii nie zawierają opisu ewentualnych działań nowego oddziału będącego obecnie w procesie formułowania przy ul. Długiej 35, a w przyszłości przy ul. Sieroczej 6 i 8. Ich formatowanie zostało powierzone Pełnomocnikowi Prezydenta Miasta Gdańska ds. programu „Gdańsk Miasto Literatury”. Od niego będzie zależeć kształt i przyszłość nowego oddziału jaki powstanie w tych miejscach. Gdańska Galeria Miejska spełnia obecnie rolę administratora i wykonawcy programu merytorycznego nowego miejsca na mapie Gdańska oraz stara się zapewnić autonomię działań i pomysłów na nowe miejsce sprawując jednak nad nim kontrolę. Powstawanie nowego miejsca ma obecnie swoje uzasadnienie w rachubie ekonomicznej założenia. Pewne zadania, zwłaszcza administracyjne daje się łączyć w ramach jednej placówki, przy niewielkim zwiększeniu etatów czy zleceń zewnętrznych. Sytuacja ta jednak jest rozwojowa i już dzisiaj widać, jak w przyszłości będą się one różnić w swoich misjach i programach.

Uważam, że rezygnacja z dotychczasowego pomysłu utworzenia Domu Chodowieckiego i Grassa jest jak najbardziej uzasadniona. Wynikała ona głównie z myśli samego Güntera Grassa, który chciał złożyć hołd swojemu protoplaście – Danielowi Chodowieckiemu - gdańszczaninowi, który w wieku 17 lat wyemigrował z Gdańska do Berlina i swoją ciężką pracą w XVIII wieku zyskał międzynarodową sławę i karierę jako ilustrator wielu literackich dzieł i dyrektor Pruskiej Akademii Sztuki. Idea Grassa utworzenia wspólnego domu dla ich dorobku z dzisiejszej perspektywy wydaje się jednak zbyt karkołomna. Dzieła graficzne i malarskie Chodowieckiego są obecnie muzealiami. Znajdują się m.in. w kolekcjach Muzeum Gdańska czy Muzeum Narodowego w Gdańsku oraz wielu innych,

publicznych i prywatnych zbiorach. Otoczone są opieką kolekcjonerską i konserwatorską, stanowią ważny przyczynek do badań historii m.in. XVII wiecznego Gdańska i literatury tego okresu. Z kolei prace plastyczne Güntera Grassa same zaczynają podlegać procesowi muzeifikacji. Gdańska Galeria Miejska, która jest depozytariuszem części z nich nie ma odpowiednich narzędzi, by je starannie opracowywać czy wręcz przechowywać. W ostatnich latach zdigitalizowaliśmy grom tych zbiorów, są one udostępniane poprzez stronę internetową. Sukcesywnie staramy się tworzyć dla nich nowe ramy i passe partout. Corocznie prezentujemy wybrane fragmenty tej kolekcji w ramach wystaw czasowych w Galerii przy ul. Szerokiej. Mimo to, działania te wydają się niewystarczające i nie oddające ducha twórczości samego noblisty – Güntera Grassa, którego świat rozpoznaje przede wszystkim jako twórcę literatury powojennej. W tej sytuacji idea stworzenia wspólnego Domu Chodowieckiego i Grassa, jako odrębnej instytucji na mapie Gdańska traci swój sens. Ich dzieła byłyby umieszczone w gablotach niczym komar w żywicznej masie bursztynu, nieme i głuche. Dopiero umieszczenie dorobku Grassa w kontekście historii literatury Gdańska nada adekwatny kontekst jego wielkości i doniosłości. Chodowiecki zaś śmiało może być eksponowany przez placówki specjalizujące się w promowaniu twórczości artystów odległych epok – muzeów. Nie taka jest bowiem rola Galerii sztuki współczesnej.

Obecna sytuacja stwarza możliwość ponownego otwarcia idei miejskiej Galerii. Jej przeformułowania i przeformatowania. Przeniesienia tych wątków, które do tej pory wpływały na rozmycie jej podstawowej działalności – wystawiennictwa sztuki współczesnej. Jest to właściwy moment, by nadać jej właściwy kontekst na wzór tego, jak funkcjonują podobne placówki w kraju i zagranicą. Piszę tutaj choćby o sieci galerii miejskich, stanowiących pokłosie dawnego zespołu biur wystaw artystycznych, które w latach 90. wraz z przejściem pod auspicje samorządów przekształciły się w galerie typu Bunkier Sztuki w Krakowie,

Arsenał w Poznaniu oraz w Białymstoku, BWA we Wrocławiu, Zielonej Górze czy Kielcach itd. Gdańska Galeria Miejska funkcjonuje w ich obiegu, jest widoczna w swych działaniach, podejmuje szereg współprac międzymiastowych. Jest odbiciem działalności niemieckich Kunsthaus, Czy Kunst Werke Instytut (m.in. <https://kunsthausdresden.de> <https://www.kw-berlin.de>) czy czeskich i słowackich Kunsthalle bądź Dům umění (m.in. <https://kunsthallebratislava.sk/en/about-us/>, <https://www.dum-umeni.cz>). Dookreślenie tożsamości gdańskiej Galerii jest również ważne w postępującym, choć długotrwałym już procesie określenia statusu artysty zawodowego, który według planów rządowych ma ustanowić podstawowe prawa socjalne dla dużej grupy twórców działających do tej pory najczęściej jako freelancerzy bądź wykładowcy akademicki w akademiach sztuk pięknych. Niewątpliwie gdańska galeria będzie jedną z instytucji pomagającą ustalić taki status twórców, których stanie się przedstawicielem.

Symbolicznym znacznikiem tych zmian może się stać rebranding Gdańskiej Galerii Miejskiej. Po formalnej likwidacji oddziału 4G warto byłoby uporządkować chociażby nazewnictwo tej instytucji. Proces ten będzie musiał uwzględnić konsultacje społeczne, ale proponuję zmianę nazwy „Gdańska Galeria Miejska” na nazwę „Gdańska Galeria” bądź „Gdańskie Galerie”. Taka zmiana nastąpiła w przypadku Muzeum Gdańska czy Gdańskich Nieruchomości na korzyść rozpoznawalności tych miejsc. Jednocześnie nazwa taka została by zarezerwowana dla instytucji miejskiej, by uniemożliwić jej niewłaściwe użycie chociażby dla kolejnych galerii handlowych (vide Galeria Bałtycka, Galeria Krakowska itd.). Wyraz „galeria” jest obecnie bardzo pojemny znaczeniowo. Obejmuje swym zakresem szerokie spektrum doświadczeń zarówno wizualnych jak i intelektualnych. Skrócenie tej nazwy w tytule miejskiej Galerii wskaże na różnorodne możliwości przedstawień, nie ograniczające się do wybranych wątków, czy choćby zasięgu terytorialnego działalności. Jednocześnie rezygnacja z wyrazu „miejska” nie wpłynie na to, że galeria nie będzie

identyfikowana z samym miastem Gdańskiem, a wręcz wzmocni znaczenie samego określenia Gdańska w swej nazwie. Taka perspektywa umożliwi szerokie spektrum działalności instytucji, nie ograniczającej się w swym programie jedynie do projektów miejskich bądź nakierowanych na uwagę twórców i odbiorców związanych z tym miastem. W ten sposób sprofilowane trzy oddziały Galerii będą wspólnie „pracowały” na wizerunek spójnej, wyważonej wizji programowej instytucji nakierowanej na upowszechnianie sztuki współczesnej. Przy okazji warto się również zastanowić nad zmianami nazw poszczególnych oddziałów Galerii. Niestety mam sygnały, że do tej pory stosowane skrótowce takie jak GGM1, GGM2 czy 4G są rozpoznawalne tylko w środowiskowej grupie artystów z Trójmiasta i ich znajomych. Nie są one szeroko czytane jako odnoszące się do gdańskiej Galerii, zwłaszcza skrót 4G oznaczający Gdańską Galerię Güntera Grassa, mimo ponad 10-letniej jej działalności w mieście. Na drodze społecznych konsultacji wśród twórców związanych z Pomorzem oraz odbiorców i Rady Programowej Galerii zastanowimy się nad nadaniem odrębnych, wyróżniających nazw poszczególnym oddziałom.

Takiemu rebrandingowi winna towarzyszyć całkowita zmiana strony internetowej. Obecna strona zbudowana jest na bazie pierwotnej strony z 2009 roku i galeria otrzymuje sygnały, że dla wielu osób jest nieczytelna i przestarzała. Również ledwo spełnia standardy dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, mimo pozytywnych audytów dostępności. Ponadto strona zmieni swój charakter ze strony stricte informacyjnej, dotyczącej bieżącej działalności Galerii, uzupełniona zaś materiałami publicystycznymi, odnoszącymi się do działalności, z przedrukami tekstów recenzenckich, historycznych, analizujących zjawiska w obszarze sztuk wizualnych. W dobie powszechności użycia mediów społecznościowych do propagowania informacji nt. działalności programowej ta funkcja na stronie internetowej jest niewystarczająca dla zachęcenia potencjalnego czytelnika do jej odwiedzenia. Aby na nią wejść należałoby w niej umieścić materiały niedostępne bezpośrednio z mediów społecznościowych, takie

jak formy krytyki, analiz, felietonów, dedykowanych materiałów wizualnych jak choćby wirtualnych Galerii i innych. Obecna strona Galerii nie spełnia tych funkcji, dlatego warto będzie ją na nowo, od początku opracować wedle obecnych trendów.

Didaskalia

Kadry

Obecna struktura zatrudnienia w Gdańskiej Galerii Miejskiej obejmuje 21 etatów. Dzięki zwiększeniu dotacji podmiotowej w najbliższym czasie zostaną zatrudnione osoby: pół etatu do spraw księgowych (ze względu na projekt GML i WS), specjalista ds. PR dla projektu GML i WS. Galeria posiada pilne zapotrzebowanie na pozyskanie dodatkowego etatu na stanowisku kierownik promocji i PR oraz pozyskiwania środków zewnętrznych. Planowane jest również powołanie zastępcy dyrektora ds. administracji, inwestycji, promocji i pozyskiwania środków finansowych w późniejszych latach. Trudno mi określić jakie etaty będą docelowo planowane dla nowego oddziału / projektu związanego z literaturą. Wynikają one bezpośrednio wraz z rozwojem prac nad stworzeniem nowego miejsca. Obecnie etatowo zatrudnione są do tego projektu trzy osoby oraz dwie na umowy o dzieło / zlecenie.

Remonty

W roku 2021 zostały opracowane kompleksowe projekty remontowe dla dwóch oddziałów Galerii przy ul. Piwnej i ul. Powroźniczej przez biuro projektowe Restudio Sp. z o.o. Plany te, szeroko zakrojone, zawierające m.in. zastosowanie podwieszanych sufitów, tymczasowych ścian ekspozycyjnych w przestrzeni Galerii, profesjonalnego usieciowienia i zaopatrzenia w najwyższej klasy sprzęt pozostają niestety poza możliwościami finansowymi Galerii. Mimo tego, dzieląc plany na poszczególne etapy prac Galeria co roku dokonuje pomniejszych remontów. Planowana jest weryfikacja planów projektowych zawartych w

projektach od Restudio. Wszystkie lokale Galerii pochodzą z lat 60. bądź 70. ubiegłego wieku i wymagają dzisiaj istotnych modernizacji.

Zasoby lokalowe

Gdańska Galeria Miejska prowadząc oficjalnie trzy oddziały realizuje całokształt swoich działań pod wieloma adresami zlokalizowanymi w obrębie Głównego i Starego Miasta. Dla dobra funkcjonowania jej jako całości byłoby zasadnym utrzymać wszystkie miejsca poszczególnych działań całej struktury jako całości. Taka struktura pracuje wspólnie na rzecz upowszechniania sztuki i kultury w Gdańsku. Możliwość czasowego kwaterowania twórców przyjeżdżających do Gdańska w lokalu mieszkalnym przy ul. Świętojańskiej jest dużym obciążeniem dla budżetu Galerii, zwłaszcza w okresie wzmożonego ruchu turystycznego. Być może, w przyszłości, należałoby się zastanowić nad stworzeniem jednej, dużej przestrzeni, minimum o powierzchni wystawienniczej minimum 2.000 metrów kwadratowych w obrębie Głównego Miasta dla działalności wspólnej Galerii. Taka przestrzeń dawałaby możliwość tworzenia projektów o dużo większym rozmachu i znaczeniu.

Zamiast podsumowania

Wartości najważniejsze dla Gdańskiej Galerii Miejskiej na najbliższe lata to:

- inkluzywność
- reaktywność/relacyjność
- nieustająca potrzeba relatywizacji programu – krytyczność wobec zakładanych z góry wzorców
- odpowiedzialność społeczna
- autonomia działań
- sprawczość
- sprawiedliwość w traktowaniu wszystkich interesariuszy Galerii
- uważność i czułość

- sprawna komunikacja działań
- wysokie kompetencje branżowe
- współpraca Galerii z artystami, nieformalnymi zgrupowaniami, organizacjami sektora stowarzyszeń, fundacji i innych inicjatyw obywatelskich, partnerami z Polski i zagranicy.